

Kohtulahendite kogumik

KOHTUJURISTI ETTEPANEK
NILS WAHL
esitatud 30. novembril 2017¹

Kohtuasi C-510/16

Carrefour Hypermarchés SAS
Fnac Paris
Fnac Direct
Relais Fnac
Codirep
Fnac Périphérie
versus

Ministre des finances et des comptes publics

(eelotsusetaotlus, mille on esitanud Conseil d'État (Prantsusmaa kõrgeima halduskohtuna tegutsev riiginõukogu))

Riigiabi – ELTL artikli 108 lõige 3 – Määrus (EÜ) nr 659/1999 – Artikli 1 punkt c – Mõiste „uus abi“ – Määrus (EÜ) nr 794/2004 – Artikkel 4 – Teatatud abikavad, mis on tunnistatud siseturuga kokkusobivaks – Filmi- ja audiovisuaalsektorite abikava – Abikava rahastamiseks ette nähtud maksusarnasest rahalisest kohustusest saadud maksutulu märkimisväärne suurenemine võrreldes komisjonile teatatud prognoosiga – Mõiste „heakskiidetud toetusprogrammi eelarve suurenemine üle 20%“ – Suhe eelnevalt teatamise kohustusega

1. Kas heakskiidetud abikava rahastamiseks ette nähtud maksust saadav maksutulu oluline suurenemine võrreldes prognoosiga, mis algselt esitati Euroopa Komisjonile riigiabi eeskirjade alusel abikavast teatamise raames, kujutab endast „uut abi“ ELTL artikli 108 lõike 3 tähenduses? See on käesolevas asjas Euroopa Kohtule esitatud eelotsuse küsimuste tuum.
2. Kokkuvõtvalt on küsimuse all see, kuidas on õige tõlgendada mõistet „olemasoleva abi muudatused“. Selle mõiste analüüsimisel võib Euroopa Kohtul olla vaja kaaluda üldisemalt ühelt poolt ELTL artikli 108 lõiget 3 ning määruse nr 659/1999² artikli 1 punkti c ning teiselt poolt määruse nr 794/2004³ artiklit 4.
3. Ent enne seda tuleks Euroopa Kohtul korrata tingimusi, mille puhul maksud kuuluvad ELi toimimise lepingu riigiabi sätete kohaldamisalasse. Seejärel on eelotsusetaotluse esitanud kohtu ülesanne otsustada, kas need tingimused on täidetud.

¹ Algkeel: inglise.

² Nõukogu 22. märtsi 1999. aasta määrus (EÜ) nr 659/1999, millega kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad [ELTL] artikli [108] kohaldamiseks (EÜT 1999 L 83, lk 1; ELT eriväljaanne 08/01, lk 339), muudetud redaktsioonis. Määrus nr 659/1999 tunnistati hiljem kehtetuks ja asendati nõukogu 13. juuli 2015. aasta määrusega (EL) 2015/1589, millega kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad [ELTL] artikli 108 kohaldamiseks (ELT 2015, L 248, lk 9).

³ Komisjoni 21. aprilli 2004. aasta määrus (EÜ) nr 794/2004, millega rakendatakse nõukogu määrust (EÜ) nr 659/1999, millega kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad [ELTL] artikli 108 kohaldamiseks (EÜT L 140, lk 1; ELT eriväljaanne 08/04, lk 3), muudetud redaktsioonis.

I. Õiguslik raamistik

A. Määrus nr 659/1999

4. Määruse nr 659/1999 artiklis 1 („Mõisted“) on sätestatud:

„Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

a) abi – meede, mis vastab kõikidele [ELTL] artikli [107] lõikes 1 sätestatud kriteeriumidele;

b) olemasolev abi:

[...]

ii) heakskiidetud abi, see tähendab komisjoni või nõukogu poolt heakskiidetud abikavad või individuaalne abi;

[...]

c) uus abi – kogu abi, see tähendab abikavad ja individuaalne abi, mis ei ole olemasolev abi, sealhulgas olemasoleva abi muudatused;“

B. Määrus nr 794/2004

5. Määruse nr 794/2004 („Objekt ja reguleerimisala“) artikli 1 lõikes 1 on sätestatud, et „käesolev määrus sätestab üksikasjalikud sätted, mis käsitlevad [määruses nr 659/1999] osutatud teadete ja aastaaruannete vormi, sisu ja muid üksikasju. Selles sätestatakse samuti kõikides riigiabimenetlustes kohaldatavate tähtaegade ja ebaseadusliku toetuse tagasinõudmise intressimäärade arvutamist käsitlevad sätted“.

6. Määruse nr 794/2004 artiklis 4 („Teatavate olemasolevate toetuste muudatusi käsitlev lihtsustatud teatamismenetlus“) on sätestatud:

„1. [Määruse nr 659/1999] artikli 1 punkti c kohaldamisel tähendab olemasoleva toetuse muudatus mis tahes muutust, välja arvatud puhtalt formaalsed või halduslikud muudatused, mis ei mõjuta toetusmeetme ühisturule vastavuse hindamist. Olemasoleva toetusprogrammi algse eelarve suurenemist 20% võrra ei peeta siiski olemasoleva toetuse muutmiseks.

2. Olemasoleva toetuse järgmistest muudatustest teatatakse II lisas sätestatud lihtsustatud teatevormil:

a) heakskiidetud toetusprogrammi eelarve suurenemised üle 20%; [...]“

II. Faktilised asjaolud, menetlus ja eelotsuse küsimused

7. Käesolev eelotsusetaotlus tuleneb kaebusest, milles Carrefour Hypermarchés SAS (edaspidi „Carrefour“), Fnac Direct, Relais Fnac, Codirep, Fnac Paris ja Fnac Périphérie (edaspidi koos: „kaebajad“) nõuavad, et neile tagastataks üldsuse isiklikuks kasutamiseks ette nähtud videosalvestiste müügi ja laenutuse maks (edaspidi „vaidlusalune maks“), mida esimesena nimetatud äriühing tasus aastatel 2008 ja 2009 ning ülejäänud äriühingud aastatel 2009, 2010 ja 2011.

8. Vaidlusaluse maksu ning kinopiletite maksu ja televisiooniteenuste maksu (edaspidi „kolm maksu“) abil rahastatakse filmi- ja audiovisuaalsektoritele suunatud riigiabi kava (edaspidi „vaidlusalune abikava“). Seda kava haldab sõltumatu haldusasutus, Riiklik Kinematograafia ja Liikuva Pildi Keskus (Centre national de la cinématographie et de l'image animée; edaspidi „CNC“).

9. Komisjon kuulutas oma 22. märtsi 2006. aasta otsusega vaidlusaluse abikava siseturuga kokkusobivaks.⁴ Seejärel kiitis komisjon oma 10. juuli 2007. aasta otsusega heaks vaidlusaluse abikava finantseerimismeetodi muudatuse, mis hõlmas muu hulgas televisiooniteenuste maksustamise muudetud eeskirju.⁵ 20. detsembri 2011. aasta otsusega kiitis komisjon heaks vaidlusaluse abikava pikendamise kuni 31. detsembrini 2017.⁶

10. Augustis 2012 avaldas Prantsusmaa riigikontroll (Cour des comptes) aruande CNC haldamise ja juhtimise kohta.⁷ Selle aruande kohaselt kasvas kolmest maksust saadav maksutulu ajavahemikus 2007–2011 peaaegu 60%, täpsemalt 46,3% vastavalt täpsustatud raamatupidamisreeglitele. Nimetatud aruande kohaselt oli selle peamine põhjus televisiooniteenuste maksust saadava tulu oluline suurenemine, mis kasvas 362 miljonilt eurolt 2007. aastal 631 miljoni euroni 2011. aastal, eelkõige kuna märtsis 2007 selle maksu baasi muudeti, mida komisjon on ka arvesse võtnud oma 10. juuli 2007. aasta otsuses.

11. Kaebajad esitasid algselt oma kaebused Tribunal administratif de Montreuil (Montreuil' halduskohus, Prantsusmaa), kes jättis need oma 19. juuli 2012. aasta, 20. juuni 2013. aasta ja 18. juuli 2013. aasta otsustega rahuldamata. Nende kohtuotsuste peale esitatud apellatsioonkaebused jättis omakorda rahuldamata Cour administrative d'appel de Versailles (Versailles' teise astme halduskohus Prantsusmaa) oma 20. detsembri 2013. aasta ja 4. märtsi 2014. aasta otsustega. Põhikohtuasjas on tegemist kassatsioonkaebustega viimati nimetatud kohtuotsuste peale Conseil d'État'sse (Prantsusmaa kõrgeima halduskohtuna tegutsev riiginõukogu).

12. Kaebajad väidavad muu hulgas, et Cour administrative d'appel de Versailles (Versailles' teise astme halduskohus Prantsusmaa) eksis, kui ta ei pidanud maksutulu suurenemist abikava algse eelarve suurenemiseks rohkem kui 20% võrra määruse nr 794/2004 artikli 4 tähenduses. Nende väitel oleks seetõttu pidanud esitama uue teatise vastavalt ELTL artikli 108 lõikele 3.

13. Prantsuse rahandus- ja eelarveminister (ministre des Finances et des Comptes publics) on oma vastuses seisukohal, et uus teatamine ei olnud vajalik, kuna puuduvad muudatused, mis mõjutaksid algse abikava tegelikku sisu. Ta väidab lisaks, et kui mingeid muudatusi on, siis tuleks neid hinnata abisaajatele tegelikult antud abi alusel ning mitte lähtuvalt kõnealuste sihtotstarbeliste vahendite suurenemisest, kuna need võidakse suunata CNC reservi või kanda tagasi riigi tuludesse.

14. Kaheldes selles, kuidas oleks õige tõlgendada ELTL artikli 108 lõiget 3 ning määruse nr 794/2004 artiklit 4, otsustas eelotsusetaotluse esitanud kohus menetluse peatada ning esitada Euroopa Kohtule eelotsuse saamiseks järgmised küsimused:

„1. Juhul, kui on tegemist sihtotstarbeliselt määratud vahendite kaudu rahastatava abikavaga ja liikmesriik on nõuetekohaselt teavitanud seda abikava oluliselt mõjutavatest õiguslikest muudatustest enne nende rakendamist, sealhulgas eelkõige muudatustest, mis puudutavad selle

4 Komisjoni 22. märtsi 2006. aasta otsus C(2006) 832 final, riigiabi NN 84/2004 ja N 95/2004 – Prantsusmaa, filmi- ja audiovisuaaltööstuse abikavad, lk 127.

5 Komisjoni 10. juuli 2007. aasta otsus C(2007) 3230 final, riigiabi N 192/2007 – Prantsusmaa, abikava NN 84/2004 muutmine, punkt 20.

6 Komisjoni 20. detsembri 2011. aasta otsus C(2011) 9430 final, riigiabi SA.33370 (2011/N) – Prantsusmaa, filmi- ja audiovisuaaltööstuse abikavade pikendamine.

7 „Communication à la Commission des finances du Sénat: La gestion et le financement du Centre national du cinéma et de l'image animée (CNC). Exercices 2007 à 2011“ (Teatis senati rahanduskomisjonile: CNC haldamine ja rahastamine. Majandusaastad 2007–2011), august 2012.

abikava rahastamisviisi, siis kas abikavale määratud maksutulu oluline suurenemine võrreldes [komisjonile] esitatud prognoosidega on [ELTL artikli 108] tähenduses oluline muudatus, mis võib põhjendada uut teatamist?

2. Kuidas tuleb samas olukorras kohaldada eespool viidatud [määruse nr 794/2004] artiklit 4, mille kohaselt olemasoleva abikava algse eelarve suurenemine üle 20% on selle abikava muudatus, ja eelkõige:
 - a) kuidas see toimib koos [ELTL artikli 108 lõikes 3] kehtestatud kohustusega abikavast eelnevalt teatada?
 - b) kui asjaolu, et olemasoleva abikava algne eelarve ületab eespool viidatud [määruse nr 794/2004] artiklis 4 ette nähtud 20% suuruse piirmäära, põhjendab uut teatamist, siis kas seda piirmäära tuleb hinnata lähtuvalt abikavale määratud tulu summast või abi saajatele tegelikult eraldatud kuludest, arvates välja reservi paigutatud summad või riigi kasuks kinni peetud summad?
 - c) eeldades, et selle 20% suuruse piirmäära jälgimist tuleb hinnata abikavale eraldatud kuludest lähtudes, siis kas niisuguse hinnangu andmiseks tuleb võrrelda heakskiitvas otsuses esitatud kulu üldist ülempiiri üldise eelarvega, mille jaotav asutus eraldas hiljem kogu abile, või võrrelda selles otsuses tuvastatud iga abiliigi kohta teatatud ülempiire selle asutuse vastava eelarverega?“

15. Kirjalikud seisukohad on esitanud kaebajad, Prantsuse, Kreeka ja Itaalia valitsused ja komisjon. Kohtuistungil, mis peeti 21. septembril 2017, esitasid kaebajad, Prantsuse valitsus ja komisjon suulisi seisukohti.

III. Analüüs

A. Vastuvõetavus

16. Itaalia valitsus leiab, et esitatud küsimused võivad olla hüpoteetilised ja ning seega vastuvõetamatud esiteks seetõttu, et ei ole vaidlustatud komisjoni 22. märtsi 2006. aasta, 10. juuli 2007. aasta ning 20. detsembri 2011. aasta otsuseid (edaspidi „komisjoni otsused“), ning teiseks seetõttu, et puudub vaidlusaluse maksu vahetu seos vaidlusaluse abikava alusel välja makstud vahenditega.

17. Ma ei nõustu Itaalia valitsuse muredega.

18. Liidu õigust puudutavate küsimuste puhul kehtib asjakohasuse eeldus. Siseriikliku kohtu esitatud eelotsusetaotluse saab Euroopa Kohus jätta läbi vaatamata vaid siis, kui on ilmne, et liidu õiguse tõlgendamine, mida siseriiklik kohus palub, ei ole mingil viisil seotud põhikohtuasja faktiliste asjaolude ega esemega, või ka juhul, kui probleem on oletuslik või kui Euroopa Kohtule ei ole teada vajalikke faktilisi või õiguslikke asjaolusid, et anda talle esitatud küsimustele tarvilik vastus.⁸

19. Itaalia valitsuse esimese väite osas ei muuda asjaolu, et vaidlusalust abikava käsitlevate komisjoni otsuste peale ei ole esitatud tühistamishagi, käesolevat asja hüpoteetiliseks. Isegi kui eeldada, et kaebajad püüavad oma kaebusega neist otsustest mööda minna, ei ole eelotsusetaotluse esitanud kohus tõstatanud küsimust nende kehtivuse kohta. Seega on need otsused endiselt siduvad.⁹

⁸ Kohtuotsus, 27.6.2017, Congregación de Escuelas Pías Provincia Betania, C-74/16, EU:C:2017:496, punkt 25 ja seal viidatud kohtupraktika.

⁹ Kohtuotsus, 13.2.2014, Mediaset, C-69/13, EU:C:2014:71, punkt 23 ja seal viidatud kohtupraktika.

20. Teise küsimuse puhul, ehkki on tõsi, et eelotsusetaotluse esitanud kohus ei näi olevat võtnud seisukohta küsimuses, kas vaidlusalusest maksust saadud maksutulu on otseselt suunatud kõnealuse abikava rahastamiseks, ei saa seda välistada. Seetõttu ei ole mulle ilmne, et esitatud küsimused oleksid hüpoteetilised.¹⁰

21. Sellepärast on eelotsusetaotlus vastuvõetav.

B. Esimene küsimus

1. Sissejuhatavad märkused

22. Vaatamata minu seisukohale käesoleva eelotsusetaotluse vastuvõetavuse osas, on ikkagi võimalik mõista Conseil d'État' (Prantsusmaa kõrgeima halduskohtuna tegutsev riiginõukogu) esitatud küsimusi mitmel moel.

23. Esimese küsimuse *esimese tõlgenduse* kohaselt puudutab see vähemalt kaudselt sissejuhatavat teemat, kas kõnealused kolm maksu kuuluvad riigiabi eeskirjade kohaldamisalasse (edaspidi „esimene tõlgendus“). Ühelt poolt võiks esimese küsimuse sisu järgi arvata, et see kinnitab seisukohta, et eelotsusetaotluse esitanud kohus just seda mõtleb, ent teiselt poolt paneb küsimuse 2 punkt b sellises eelduses kahtlema, kuna selles tehakse vahet abikavale määratud tulu (ehk teisisõnu saadud maksutulu) ning abi saajatele eraldatud kulude (väljamakstud abi) vahel. Igal juhul tõuseb esimene tõlgendus esile, pidades silmas eelotsusetaotluse esitanud kohtu ees oleva vaidluse laadi. Sellega seoses leiavad Prantsuse ja Itaalia valitsused, et kolm maksu ei kuulu nende eeskirjade kohaldamisalasse.

24. Esimese küsimuse *teise tõlgenduse* kohaselt on eelotsusetaotluse esitanud kohus tegelikult seisukohal, et kõnealused kolm maksu ei kuulu riigiabi eeskirjade kohaldamisalasse, ent soovib siiski teada, kas heakskiidetud abikava rahastamiseks mõeldud maksutulu oluline suurenemine võrreldes kavast teatamise raames esitatud prognoosiga kujutab endast selle kava muudatust, millest omakorda tuleneb teatamiskohustus vastavalt ETLT artikli 108 lõikele 3, isegi kui selle abikava tingimusi ei ole muudetud (edaspidi „teine tõlgendus“).

25. Lisaks on võimalik veel esimese küsimuse *kolmas tõlgendus*. Selle tõlgenduse kohaselt kuuluvad eelotsusetaotluse esitanud kohtu arvates kolm maksu riigiabi eeskirjade kohaldamisalasse. Sellest tulenevalt soovib ta teada, kas heakskiidetud abikava rahastamiseks ette nähtud maksutulu oluline suurenemine võrreldes kavast teatamise raames esitatud prognoosiga kujutab endast selle kava muudatust, millest omakorda tuleneb teatamiskohustus vastavalt ETLT artikli 108 lõikele 3, isegi kui selle abikava tingimusi ei ole muudetud (edaspidi „kolmas tõlgendus“).

26. Käsitlen alljärgnevalt neid esimese küsimuse kolme tõlgendust nimetatud järjekorras. Sellega seoses, nagu komisjon kohtuistungil märkis, eeldab esimese küsimuse kolmas tõlgendus, et kolm maksu kuuluvad riigiabi eeskirjade kohaldamisalasse.

¹⁰ Vrd suurkoja kohtuotsus, 22.12.2008, Régie Networks, C-333/07, EU:C:2008:764 (edaspidi kohtuotsus „Régie Networks“), punktid 48–50, seoses komisjoni otsusega, millega kiideti heaks Prantsuse raadioringhäälingu tegevuse abikava.

2. *Esimene tõlgendus: millal kuuluvad maksud ELi toimimise lepingu riigiabi eeskirjade kohaldamisalasse?*

27. Maksud ei kuulu aluslepingu riigiabi käsitlevate sätete kohaldamisalasse, välja arvatud juhul, kui nad moodustavad abimeetme rahastamise vahendi selliselt, et on selle meetme lahutamatu osa. Selleks, et maks oleks abimeetme lahutamatu osa, peab asjassepuutuva liikmesriigi õiguse alusel maksu ja antava abi vahel kindlasti olema selline kohustuslik sihtotstarvet määrav seos, et maksutulud on tingimata ette nähtud antava abi rahastamiseks ja mõjutavad otseselt antava abi suurust ning järelikult ka hinnangut selle abi kokkusobivusele ühisturuga.¹¹

28. Näiteks ei saa sellise maksu suurenemist, millest teatavad ettevõtjad on vabastatud, riigiabi eeskirjade alusel vaidlustada, kui selline maksu suurenemine ei mõjuta vahetult välja makstavaid summasid.¹² Lisaks, kui pädevad asutused võivad oma äranägemise järgi otsustada maksutulu erinevateks otstarveteks jaotamise üle, ei mõjuta selline maksutulu antava abi suurust otseselt, kuna sellega võidakse rahastada muid sama seadusega ette nähtud meetmeid, mis ei kujuta endast riigiabi.¹³ Samamoodi, kui siseriiklikus õiguses on pelgalt näidatud abisaajatele välja makstava summa teatav vahemik, vaatamata selle rahastamiseks kasutatavast maksust laekuvale maksutulule, ning selle summa määrab pädev asutus seejärel kindlaks individuaalselt kaalutusõiguse alusel, siis puudub seos maksutulu ja välja makstava summa vahel.¹⁴ Seevastu ei saa maksu otsest mõju abi suurusele välistada, kui abimakseid tegeval organil pole volitusi kasutada olemasolevaid vahendeid muuks otstarbeks kui kõnesoleva abi maksmiseks.¹⁵

29. Eeltoodut arvestades, kui kolm maksu ei ole vaidlusaluse abikava lahutamatu osa, siis muutub vaieldavaks küsimus, kas maksutulu suurenemine kujutab endast olemasoleva abi muudatust.

30. Prantsuse valitsus möönab, et Prantsuse õiguses kehtib siduv säte, mis nõuab, et kolmest maksust saadav maksutulu tuleb suunata vaidlusalusesse abikavva.¹⁶ Ent nimetatud valitsuse väitel puudub neist maksudest saadaval maksutulul otsene ja automaatne mõju abikava alusel välja makstava abi summale.

31. *Esiteks* leiab Prantsuse valitsus, et komisjoni 22. märtsi 2006. aasta otsusest nähtub, et komisjon oli samal seisukohal, muu hulgas kuivõrd esitatud arvnäitajad olid hinnangulised ning komisjon ei seiranud selle maksutulu muutusi, ehkki ta nõudis Prantsuse ametivõimudelt, et esitataks iga-aastane aruanne vaidlusaluse abikava alusel välja makstud vahendite kohta.

32. *Teiseks* väidab nimetatud valitsus, et kolme maksu netotulu ei eraldata täielikult vaidlusaluse abikava rahastamiseks. Kohaldatavate Prantsuse eeskirjade kohaselt¹⁷ võib parlament (Parlement, Prantsusmaa) neist maksudest saadava maksutulu arvelt CNC-le tehtavat eraldist muuta või selle tühistada ning suunata vahendid tagasi Prantsuse riigi üldeelarvesse, näiteks ülemmäära („*écrêtement*“) kehtestamise teel. Lisaks, kui CNC tasakaalustatud eelarvest nähtub ülejääk, siis kantakse see ülejääk reservi. Kui seevastu eelarve on mõnel aastal negatiivne, siis võib CNC kasutada reservis olevad vahendeid.

11 Vt kohtuotsus, 10.11.2016, DTS Distribuidora de Televisión Digital vs. komisjon, C-449/14 P, EU:C:2016:848, punktid 65 ja 68 ja seal viidatud kohtupraktika ning üldisel tasandil tegurid, mis on loetletud kohtujuristi ettepanekus, Geelhoed, kohtuasi Streekgewest, C-174/02, EU:C:2004:124, punkt 35. Näiteks kohtuasjas, milles tehti kohtuotsus, 27.11.2003, Enirisorse, C-34/01–C-38/01, EU:C:2003:640, punkt 11, tuli kohaldatavate õigusnormide kohaselt kaks kolmandikku vaidlusalustest tasudest välja maksta abisaajale.

12 Vt selle kohta kohtuotsus, 13.1.2005, Streekgewest, C-174/02, EU:C:2005:10, punktid 27 ja 28, ning kohtuotsus, 10.11.2016, DTS Distribuidora de Televisión Digital vs. komisjon, C-449/14 P, EU:C:2016:848, punkt 73.

13 Vt selle kohta kohtuotsus, 13.1.2005, Pape, C-175/02, EU:C:2005:11, punkt 16.

14 Vt selle kohta kohtuotsus, 27.10.2005, Distribution Casino France jt, C-266/04–C-270/04, C-276/04 ja C-321/04–C-325/04, EU:C:2005:657, punkt 52.

15 Vt kohtuotsus Régie Networks, punkt 104.

16 Prantsuse valitsus viitab kino- ja liikuva pildi seadustiku (Code du cinéma et de l'image animée) artiklitele L. 115-1 – L. 116-5.

17 Prantsuse valitsus viitab finantsseadusi käsitleva 1. augusti 2010. aasta alusseaduse nr 2010-1657 (Loi organique n°2010-1657, du 1er août, relative aux lois de finances; JORF nr 177, 2.8.2001, lk 12480, nr 1) artiklile 34.

33. *Kolmandaks* ei ole kolmest maksust saadav maksutulu täielikult suunatud vaidlusalusesse abikavva, kuivõrd CNC on volitatud kasutama seda muudel eesmärkidel, sealhulgas tegevuskulude katmiseks.

34. *Neljandaks*, nagu nähtub Prantsuse ametivõimude poolt komisjonile esitatud aruannetest, ei sõltu abi maksimaalne aastasumma, mis võidakse vaidlusaluse abikava alusel välja maksta, kolmest maksust saadavast maksutulust. Vaidlusalust abikava rahastatakse ka muudest allikatest, milleks on näiteks CNC-le laekuvad litsentsitasud filmi- ja audiovisuaalvaldkonna registreerimise ning kinematograafilitsentside väljastamise eest, hoiuseintressid ning riigi toetused.

35. *Viiendaks* makstakse abi välja vastavalt objektiivsetele kriteeriumidele, mis ei sõltu kolmest maksust saadavast maksutulust ning mida kirjeldatakse 22. märtsi 2006. aasta otsuses.

36. Prantsuse valitsuse esimese argumendi osas tuleb märkida, et kui tema hinnangul on maks kavandatud abikava osa, siis peab komisjon seda maksu abikava siseturuga kokkusobivust hinnates arvesse võtma. Komisjon ei hinnanud oma 22. märtsi 2006. aasta ja 10. juuli 2007. aasta otsustes sõnaselgelt esimest küsimust, see tähendab seda, kas kolm maksu on vaidlusaluse abikava lahutamatu osa (erinevalt kokkusobivuse küsimusest, vt käesoleva ettepaneku punktid 61–65). Kohtuistungil ta väitis, et seda eeldati vaikimisi. Ent kas see on tõsi (või piisav) ei puutu igal juhul asjasse, kuna küsimus, kas maks on abikava lahutamatu osa, on seotud mõistega „abi“ ning ei sõltu sellisena komisjoni arvamusest, kuivõrd see ei ole Euroopa Kohtule siduv.

37. Neljanda argumendi suhtes tuleb märkida, et asjaolu, et vaidlusalust abikava võidakse kaasrahastada ka muudest allikatest saadava tulu arvelt, ei välista seda, et vaidlusalune maks on vaidlusaluse abikava lahutamatu osa.

38. Ent Prantsuse valitsuse ülejäänud argumendid vajavad tõsist kaalumist. Ehkki mõiste „abimeetme lahutamatu osa moodustav maks“ on liidu õiguse autonoomne mõiste, mis ei sõltu siseriiklikus õiguses sätestatust,¹⁸ ning Euroopa Kohus võib seega ise kaaluda ja kohaldada seda mõistet põhikohtuasja asjaoludele,¹⁹ näib mulle, mida ka kohtuistungil kuuldu tundub kinnitavat, et neid argumente ei ole võimalik kinnitada ega ümber lükata ilma Prantsusmaa õigusliku ja faktilise olukorra täiendava analüüsi ja kaalumiseteta. Käesoleva menetluse kontekstis tähendab see eelotsusetaotluse esitanud kohtuosalust. Kui nimetatud kohus nõustub Prantsuse valitsuse poolt esitatud kolme maksu kirjeldusega, siis ei peaks ma neid vaidlusaluse abikava lahutamatuks osaks.²⁰

39. Sellega seoses väljendas komisjon kohtuistungil seisukohta, et erinevalt asjassepuutuval ajal valitsenud olukorrast, lõigati kolme maksu ja vaidlusaluse abikava seos läbi mingil hilisemal ebaselgel ajahetkel tulenevalt pädeva Prantsuse eelarveasutuse poolt akumuldeerunud maksutulu korduvatest tagasisuunamistest üldelarvesse. Lisaks ei omistanud komisjon tähtsust võimalusele, et CNC kannab maksutulu reservi, kuna ta pidas sellist vahendite reservi suunamist abi väljamaksmise edasilükkamiseks, mis ei mõjuta seost kolme maksu ja abikava vahel.

40. Ent need argumendid ei pane mind uskuma, et kolm maksu moodustavad vaidlusaluse abikava lahutamatu osa. Vastupidi.

41. Esiteks ei ole ajalises mõõtmes loogiliselt järjekindel lugeda maksutulu kandmine reservi pelgalt abi väljamaksmise edasilükkamiseks, nagu komisjon sisuliselt teeb, – pikendades sellega *de facto* asjakohast aega aastast 2011 kaugemale – ning omistada samal ajal otsustava tähtsuse ajahetkele pärast asjakohast aega, mil pädev Prantsuse eelarveasutus hakkas regulaarselt seda maksutulu suunama tagasi

18 Vt selle kohta kohtuotsus, 16.10.2013, TF1 vs. komisjon, T-275/11, ei avaldata, EU:T:2013:535, punkt 47.

19 Vt nt kohtuotsus Régie Networks, punkt 112.

20 Vt eeskätt kohtuotsus, 10.11.2016, DTS Distribuidora de Televisión Digital vs. komisjon, C-449/14 P, EU:C:2016:848, punktid 70 ja 71, milles Euroopa Kohus leidis, et kui riikliku ringhäälingu abikava rahastamiseks ette nähtud maksutulu ülejääk suunatakse ümber riigieelarvesse ning riik on omakorda ebapiisava maksutulu korral kohustatud kulud katma, siis need maksumeetmed ei ole kõnealuse abi osa.

üldeelarvesse. Maksutulu CNC reservi kandmise ning selle ümbersuunamise eristamine tundub samuti kunstlik. Ei ole ebatõenäoline, et esimesena nimetatud pelgalt eelnes ajaliselt viimasena nimetatule, mistõttu need kaks tegevust ei olegi nii eraldiseisvad kui komisjon sooviks väita. Lisaks komisjon ei selgitanud, miks on asjakohane eristada maksutulu eelarvesse tagasi suunamise volituse teostamist ning selle volituse olemasolu kui sellist.

42. Teiseks kinnitab kolme maksu ja abikava lahutamatu seotuks pidamise ekslikkust komisjoni poolt kohtuistungil märgitu, et nendest maksudest saadav maksutulu ja vaidlusaluse abikava alusel välja makstavate summade seos hiljem kaotati. Kui maks oleks tõesti teatava abikava lahutamatu osa, siis ei saaks seda seost ilma selle suhtes kehtivaid reegleid muutmata läbi lõigata.²¹ Seda ei ole käesolevas asjas toimunud.

43. Ja lõpuks seoses komisjoni poolt kohtuistungil soovitatuga, et kohtupraktikast tulenevat nõuet, mille kohaselt peab analüüsitava maksul olema otsene mõju abi summale, ei tuleks tõlgendada kitsalt, vaid pigem viisil, mis tagab selle tõhususe, ei ole kaitstav. Muidugi on üldreegel, nagu märgitakse käesoleva ettepaneku punktis 27, et maksud ei kuulu riigiabi eeskirjade kohaldamisalasse. Erandiks on siin siiski sellised maksud, mis moodustavad abikava lahutamatu osa. Järelikult tähendaks komisjoni tõlgendus, et erandit tõlgendatakse laialt ja põhireeglit kitsalt.

44. Eeltoodust tulenevalt on minu seisukoht esimese eelotsuse küsimuse esimese tõlgenduse suhtes, et abikava rahastamiseks mõeldud maksutulu suurenemine ei kuulu ELi toimimise lepingu riigiabi eeskirjade kohaldamisalasse, kui sel maksul, ehkki see võidakse suunata asjaomase abikava rahastamiseks, ei ole vahetut mõju välja makstava abi summale. Eelotsusetaotluse esitanud kohtul tuleb kontrollida, kas see on nii põhikohtuasjas.

3. Teine tõlgendus: kas abikava lahutamatuks osaks mitteolevast maksust saadava maksutulu märkimisväärne suurenemine võrreldes abikava teatise esitatud prognoosiga tuleks lugeda olemasoleva abi muudatuseks, millest tuleb riigiabi eeskirjade kohaselt eelnevalt teatada?

45. Esimese küsimuse teine tõlgendus eeldab, et kolm maksu ei moodusta vaidlusaluse abikava lahutamatu osa.

46. Kui see on nii, siis tuleneks vastus esimesele eelotsuse küsimusele, kui seda mõista teise tõlgenduse kohaselt, otseselt esimese tõlgenduse suhtes võetud positsioonist.

47. On ka loogiline, et kui maks ise ei kuulu riigiabi eeskirjade kohaldamisalasse, siis ei saa sellesse kuuluda ka sellest saadava maksutulu märkimisväärne suurenemine ning seda olenemata esitatud prognoosist.

4. Kolmas tõlgendus: kas abikava lahutamatuks osaks olevast maksust saadava maksutulu märkimisväärne suurenemine võrreldes abikava teatise esitatud prognoosiga tuleks lugeda olemasoleva abi muudatuseks, millest tuleb riigiabi eeskirjade kohaselt eelnevalt teatada?

48. Esimese küsimuse kolmas tõlgendus nõuab täiendavat kaalumist. See puudutab sisuliselt liikmesriikide kohustust teatada vastavalt ELTL artikli 108 lõikele 3 olemasolevate abimeetmete muudatustest, mida asun alljärgnevalt uurima.

²¹ Kui komisjon viitas riigikontrolli aruande (vt käesoleva ettepaneku punkt 10) II peatüki pealkirjale, mille kohaselt „Le CNC a tiré profit du dynamisme de ses ressources pour étendre ses aides“ (CNC kasutas oma abi ajaliseks laiendamiseks ära oma ressursside dünaamikat), siis kohe pealkirjale järgnev lause kõlab: „L'augmentation des recettes de l'établissement ne s'est pas traduite par une augmentation proportionnelle des aides“ (CNC tulude suurenemine ei toonud kaasa abi suurenemist vastavas proportsioonis).

a) Liikmesriikide kohustus teatada olemasoleva abi muudatustest ning mitte rakendada neid enne heakskiitmist

49. Liikmesriigi kohustus teatada meetmetest ja hoiduda nende rakendamisest puudutab ELTL artikli 108 lõike 3 kohaselt „plaan[e] abi määramise või muutmise kohta“. ELi toimimise lepingus on ette nähtud eri menetlused sõltuvalt sellest, kas tegemist on olemasoleva või uue abiga. Kui ELTL artikli 108 lõike 3 kohaselt tuleb „plaanidest abi määramise või muutmise kohta“ ning uue abi kohta teatada komisjonile ning neid ei või rakendada enne, kui nimetatud menetluses on tehtud lõplik otsus, siis ELTL artikli 108 lõike 1 kohaselt võib olemasolevat abi seaduslikult rakendada niikaua, kui komisjon ei ole tuvastanud abi kokkusobimatust.²²

50. Kuivõrd ainult uue abi puhul rakendub kohustus teatada meetmest ning hoiduda selle rakendamisest, siis on oluline teada, kas meede kujutab endast olemasolevat abi või uut abi.²³ Nõukogu määruse nr 659/1999 artiklis 1 on mõiste „uus abi“ määratletud negatiivselt kui abi, mis ei ole olemasolev abi, „sealhulgas olemasoleva abi muudatused“. Selliste muudatuste täpsemat selgitust ei ole esitatud.

b) Mis on „olemasoleva abi muudatused“?

51. Määruse nr 794/2004 artikli 4 lõikes 1 viitab komisjon, et tema peab olemasoleva abi muudatuseks „mis tahes muutust, välja arvatud puhtalt formaalsed või halduslikud muudatused, mis ei mõjuta toetusmeetme ühisturule vastavuse hindamist“. See määratlus näib tuginevat varasemale kohtupraktikale.²⁴ Sellele on viidatud ka äsjases Euroopa Kohtu praktikas.²⁵

52. Enne nimetatud sätte vastuvõtmist komisjoni poolt oli Euroopa Kohus ise selgitanud, milles sellised muudatused seisnevad. Selles küsimuses tehtud juhtivas kohtuotsuses *Namur-Les assurances du crédit*²⁶ leidis Euroopa Kohus, et „uue abi tekkimist või olemasoleva abi muutmist ei või hinnata abi ulatuse ega eeskätt selle rahalise suuruse alusel asjaomase ettevõtte elutsükli mis tahes hetkel, kui abi on antud varasemate õigusnormide alusel, mida ei ole muudetud“. Seejärel märkis Euroopa Kohus, et „selle hindamisel, kas abi tuleks liigitada uueks abiks või olemasoleva abi muutmiseks, tuleb aluseks võtta abi ette näinud õigusnormid“.²⁷

22 Vt kohtuotsus, 29.11.2012, *Kremikovtzi*, C-262/11, EU:C:2012:760, punkt 49 ja seal viidatud kohtupraktika. Vt ka Fenger, N., „The Distinction between New and Existing State Aid“, *European Law Reporter*, nr 5 [2012], lk 147.

23 Kaudsemalt seotud küsimuse kohta uue abimeetme mõjust olemasolevale abile vt mh kohtuotsus, 25.10.2017, komisjon vs. Itaalia, C-467/15 P, EU:C:2017:799, mis käsitleb heakskiidetud abikava, millega seoses ollakse ühisel seisukohal, et selles asjas vaidlustatud meede tuleks liigitada uueks abiks. Vt ka kohtuotsus, 30.4.2002, *Gibraltari valitsus vs. komisjon*, T-195/01 ja T-207/01, EU:T:2002:111, punkt 111.

24 Vt kohtuotsus, 30.4.2002, *Gibraltari valitsus vs. komisjon*, T-195/01 ja T-207/01, EU:T:2002:111, punkt 111. Vt ka kohtuotsus, 9.10.1984, *Heineken Brouwerijen*, 91/83 ja 127/83, EU:C:1984:307, punkt 21. Mitu kohtujuristi on väljendanud oma seisukohta olemasoleva abi muudatustega seoses: vt kohtujuristide ettepanekud, *Trabucchi*, kohtuasi *Van der Hulst*, 51/74, EU:C:1974:134, lk 105; *Warner*, kohtuasi *McCarren*, 177/78, EU:C:1979:127, lk 2204; *Rozès*, kohtuasi *Apple and Pear Development Council*, 222/82, EU:C:1983:229, lk 4134; *Mancini*, kohtuasi *Heineken Brouwerijen*, 91/83 ja 127/83, EU:C:1984:235, punkt 5; ning *Fennelly*, kohtuasi *Itaalia ja Sardegna Lines vs. komisjon*, C-15/98 ja C-105/99, EU:C:2000:203, punktid 62–65. Vt ka *Sinnaeve, A.*, teoses *Heidenhain, M. (toim)*, *European State Aid Law*, Beck, München, 2010, lk 586, punkt 29.

25 Vt kohtuotsused, 13.6.2013, *HGA jt vs. komisjon*, C-630/11 P – C-633/11 P, EU:C:2013:387, punkt 90; 20.3.2014, *Rousse Industry vs. komisjon*, C-271/13 P, ei avaldata, EU:C:2014:175, punktid 31–38, ja 26.10.2016, *DEI vs. komisjon*, C-590/14 P, EU:C:2016:797, punktid 46 ja 47. Vt ka kohtumäärus, 22.3.2012, *Itaalia vs. komisjon*, C-200/11 P, ei avaldata, EU:C:2012:165, punktid 30 ja 31, kus Euroopa Kohus viitas ainult määruse 794/2004 artikli 4 lõike 1 teisele lausele.

26 *Suurkoja kohtuotsus*, 9.8.1994, *Namur-Les assurances du crédit*, C-44/93, EU:C:1994:311 (edaspidi kohtuotsus „*Namur-Les assurances du crédit*“).

27 Kohtuotsus *Namur-Les assurances du crédit*, punktid 28–31 (kohtujuristi kursiiv).

53. Seda arvestades sõltub see, kas meede kujutab endast „olemasoleva abi muudatust“, vastusest kolmele küsimusele. Esiteks, mis on siseriiklik meede, mille alusel olemasolevat abi antakse? Selleks võib olla õigusakt, nagu oli kohtuasjas *Namur-Les assurances du crédit*, haldusleping²⁸ või muu. Teiseks, kas seda siseriiklikku meedet on muudetud? Kolmandaks, kas see muudatus on pelgalt formaalne või halduslik?

54. Tavaliselt osutub kõige vaieldavamaks viimane küsimus. Kohtupraktikast leiab siiski juhiseid: ühelt pool näib heakskiidetud abikava laiendamine, olgu siis ajaline²⁹ või abisaajate ringi osas³⁰, alati mõjutavat olemasoleva abi põhisisu ning kujutavat endast selle muudatust. Ent teisalt, kui väidetak muudatus on keeruline, on vaja põhjalikumalt analüüsi.³¹

55. Ent kõikidel juhtudel näib olevat vajalik mingigi riigi sekkumine olemasoleva abimeetme muutmiseks.³²

56. Kui see on nii, siis seda, kas meede kujutab endast „olemasoleva abi muudatust“, ei saa ilmselt otsustada ilma analüüsimate seda õigusinstrumenti, millega kiideti heaks olemasoleva abi meede. Välja arvatud juhul, kui asjaomane abimeede eelneb asutamislepingu jõustumisele või vastava liikmesriigi liitumisele, on algushetkeks, millest lähtudes määratakse kindlaks, kas tegemist on „olemasoleva abi muudatusega“ (ja järelikult teatamist nõudva olukorraga), tavaliselt komisjoni otsus, millega asjaomane abimeede on heaks kiidetud.³³ Muidugi võib komisjon kui riigiabi valdkonnas järelevalve teostaja määruse nr 659/1999 artikli 7 lõike 4 kohaselt seada oma heakskiidule teatavaid tingimusi. Kui heakskiidetud abikava alusel välja makstud abi ei vasta asjaomasele abikavale loa andnud komisjoni otsuses kehtestatud tingimustele, siis tuleb välja makstud abi lugeda uueks abiks.³⁴

c) Võetud seisukoht

57. Esimese küsimuse kolmanda tõlgenduse kohaselt palutakse Euroopa Kohtul vastata küsimusele, kas heakskiidetud abikava rahastamiseks mõeldud maksutulu märkimisväärne suurenemine kujutab endast selle kava muudatust ELTL artikli 108 lõike 3 tähenduses isegi juhul, kui abikava seadus- ja määrusandlik alus jääb muutumatuks.

28 Vt nt EFTA kohtu otsus, 22.8.2011, *Konkurrenten.no vs. EFTA järelevalveamet*, E-14/10, EFTA kohtu lahendid [2011], punkt 268.

29 Vt eeskätt kohtuotsused, 9.6.2011, *Comitato „Venezia vuole vivere“ jt vs. komisjon*, C-71/09 P, C-73/09 P ja C-76/09 P, EU:C:2011:368, punkt 82; 13.6.2013, *HGA jt vs. komisjon*, C-630/11 P–C-633/11 P, EU:C:2013:387, punktid 93 ja 94; 4.12.2013, *komisjon vs. nõukogu*, C-111/10, EU:C:2013:785, punkt 58; 4.12.2013, *komisjon vs. nõukogu*, C-121/10, EU:C:2013:784, punkt 59; ja 26.10.2016, *DEI vs. komisjon*, C-590/14 P, EU:C:2016:797, punktid 58 ja 59. Vt ka kohtuotsus, 9.9.2009, *Diputación Foral de Álava jt vs. komisjon*, T-227/01–T-229/01, T-265/01, T-266/01 ja T-270/01, EU:T:2009:315, punktid 232 ja 233 (mida kinnitati apellatsioonimenetluses kohtuotsusega, 28.7.2011, *Diputación Foral de Vizcaya vs. komisjon*, C-471/09 P–C-473/09 P, ei avaldata, EU:C:2011:521).

30 Vt mh kohtuotsused, 19.10.2005, *Freistaat Thüringen vs. komisjon*, T-318/00, EU:T:2005:363, punktid 195, 232, 247 ja 281, ja 11.7.2014, *Telefónica de España ja Telefónica Móviles España vs. komisjon*, T-151/11, EU:T:2014:631, punkt 64.

31 Vt nt kohtuotsus, 20.3.2014, *Rousse Industry vs. komisjon*, C-271/13 P, ei avaldata, EU:C:2014:175, punktid 36 ja 37, milles peeti Bulgaaria ametivõimude aktiivsust võla sissenõudmisel ebapiisavaks ning seetõttu olemasoleva abi muutmiseks. Vt ka kohtuotsus, 26.11.2015, *Comunidad Autónoma del País Vasco ja Itelazpi vs. komisjon*, T-462/13, EU:T:2015:902, punktid 149 ja 150 (apellatsioonkaebus praegu Euroopa Kohtu menetluses; vt liidetud kohtuasjad C-66/16 P–C-69/16 P, *Comunidad Autónoma del País Vasco ja Itelazpi jt vs. komisjon*), mis puudutab analoogselt digitaalsele ringhäälingule üleminekut suuremas osas Hispaania kuningriigist.

32 Vt nt kohtuotsused 30.1.2002, *Keller ja Keller Meccanica vs. komisjon*, T-35/99, EU:T:2002:19, punktid 61 ja 62; 4.3.2009, *Tirrenia di Navigazione jt vs. komisjon*, T-265/04, T-292/04 ja T-504/04, ei avaldata, EU:T:2009:48, punkt 124, ning 16.12.2010, *Madalmaad vs. komisjon*, T-231/06 ja T-237/06, EU:T:2010:525, punkt 187.

33 Vt nt kohtuotsused, 10.5.2005, *Itaalia vs. komisjon*, C-400/99, EU:C:2005:275, punktid 65 ja 66 (seoses nõukogu määrusega) ning 20.5.2010, *Todaro Nunziatina & C., C-138/09*, EU:C:2010:291, punktid 28–41 ja 47. Vt ka kohtuotsus, 25.10.2017, *komisjon vs. Itaalia*, C-467/15 P, EU:C:2017:799, punktid 37–44.

34 Vt kohtuotsus, 5.10.1994, *Itaalia vs. komisjon*, C-47/91, EU:C:1994:358, punkt 26. Siiski ei lange see, kas asjaomane meede kujutab endast „olemasoleva abi muudatust“ tingimata kokku sellega, kas vastav meede on kooskõlas komisjoni poolt heakskiidetud abikava suhtes kehtestatud tingimustega. Ehkki olemasoleva abikavaga mittehõlmatud meede ning olemasoleva abi muudatus on mõlemad „uus abi“, leidub siiski ka erinevusi: olemasoleva abikava muudatus muudab selle kava näitajaid, samas kui olemasoleva abikavaga mittehõlmatud abi on sellest lihtsalt erinev. Samuti võivad erineda nende mõjud olemasolevale abikavale (kui neid leidub). Vt sellega seoses kohtuotsus, 25.10.2017, *komisjon vs. Itaalia*, C-467/15 P, EU:C:2017:799, punkt 47.

58. Kaebajad ja komisjon on seisukohal, et käesolevas menetluses on see nii. Nad tuginevad oma seisukohas peamiselt määruse nr 794/2004 artikli 4 lõike 2 punktile a.

59. Seevastu kolm menetluste astunud valitsust on vastupidisel seisukohal. Kreeka ja Itaalia valitsused tuginevad eeskätt kohtuotsusele Namur-Les assurances.

60. Mina nõustun nimetatud valitsustega.

61. Nagu varem juba märgitud, peaks Euroopa Kohus kolmanda tõlgenduse kohaselt esimesele küsimusele vastamisel lähtuma eeldusest, et vaidlusalune maksutulu, sealhulgas selle suurenemine on vaidlusaluse abikava lahutamatu osa. Sellisel juhul on komisjon kohustatud neid makse arvesse võtma, kui ta analüüsib esitatud teatise alusel vaidlusalust abikava eesmärgiga kujundada seisukoht selle kokkusobivuse kohta siseturuga.³⁵

62. Komisjon näib olevat seda käesoleval juhul teinud.

63. Komisjoni 22. märtsi 2006. aasta otsuses, millega vaidlusalune abikava algselt heaks kiideti, märgiti sisuliselt, et vaidlusalune maks ning televisiooniteenuste maks on käibepõhised, samas kui kinopiletite maks põhineb kinokülastuste sagedusel ja registreeritud külastuste arvil.³⁶ Komisjon kiitis abikava heaks, võttes arvesse Prantsuse ametivõimude antud lubadust „teha muudatusi, mis võivad olla vajalikud, et järgida filmi- ja audiovisuaalvaldkonda käsitlevate riigiabi eeskirjade arengut pärast 30. juunit 2007“. Heakskiidu tingimuseks oli iga-aastase aruande esitamine selle kohta, kuidas teatatud meetmeid ellu viiakse.³⁷

64. Pärast selle otsuse tegemist teatasid Prantsuse ametivõimud komisjonile televisiooniteenuste maksu muutmisest, mis nii suurendas maksukohustuslaste arvu kui ka laiendas maksubaasi. Komisjon andis sellele muudatusele riigiabi eeskirjade kohaselt loa oma 10. juuli 2007. aasta otsusega (vt käesoleva ettepaneku punkt 9). Selle otsuse kohaselt hinnati vaidlusalusesse abikavva suunatud maksutulu suurimat muudatusest tulenevat aastapõhist suurenemist ajavahemikus 2009–2011 summale 16,5 miljonit eurot.³⁸ Komisjon leidis, et „olemasoleva mehhanismi muutmine, mis toob kaasa eelarve suurenemise, ei muuda komisjon põhjendusi abi kokkusobivuse kohta ühisturuga vastavalt 22. märtsi 2006. aasta otsuses märgitule“.³⁹

65. Seetõttu on selge, et komisjon võttis vaidlusaluse abikava ühisturuga kokkusobivust hinnates arvesse kolmest maksust saadavat maksutulu.

66. Seejärel kasvas ajavahemikus 2007–2011 kõnealune maksutulu tulenevalt televisiooniteenuste maksu laekumise märkimisväärsest suurenemisest 46,3% võrra. See suurenes 362 miljonilt eurolt 2007. aastal 631 miljoni euroni 2011. aastal, see tähendab umbes 67,2 miljonit eurot aastas ehk suurima prognoosiga võrreldes üle 300% rohkem. Kas selline hilisem maksutulu suurenemine kujutab endast muudatust vaidlusaluses abikavas nagu komisjon oli selle 10. juuli 2007. aasta otsusega heaks kiitnud?

67. Minu arvates mitte.

35 Vt selle kohta kohtuotsus Régie Networks, punkt 113, ja kohtumäärus, 22.3.2012, Itaalia vs. komisjon, C-200/11 P, ei avaldata, EU:C:2012:165, punkt 27 ja seal viidatud kohtupraktika.

36 Vt komisjoni 22. märtsi 2006. aasta otsus, punktid 24, 26 ja 28.

37 Sealsamas, resolutiivosa. Käesolevas menetluses ei ole väidetud, et Prantsuse ametivõimud oleksid esitanud komisjonile mitterahuldava aruande.

38 10. juuli 2007. aasta otsuse punkt 9. Käsitleb muudatuse sisu, vt punktid 5–8.

39 10. juuli 2007. aasta otsuse punkt 20.

68. See suurenemine tuleneb ilmselt faktiliste asjaolude muutumisest, ent mitte vaidlusaluse abikava struktuursetest muudatustest, kuivõrd selle rahastamiseks mõeldud maksud ei ole hiljem muutunud. Isegi koos selle suurenemisega vastab vaidlusalune abikava komisjoni poolt tema 10. juuli 2007. aasta otsuses kehtestatud tingimustele. Igal juhul ei või olemasoleva abi muudatusi hinnata abi ulatuse ega selle rahalise summa alusel, kui seda abi antakse varasemate õigusnormide alusel, mida ei ole muudetud.⁴⁰ Järelikult ei või kõnealune suurenemine üksi, olgu see siis kuitahes suur, kujutada endast olemasoleva abi muudatust.

69. Komisjon väidab vastu, et liikmesriigid ei peaks suhtuma kergekäeliselt nende poolt esitatavatesse prognoosidesse, samuti ei tohiks neilt andmetelt võtta igasugust õiguslikku tähendust pelgalt seetõttu, et tegemist on prognoosiga.

70. Nõustun komisjoniga, et liikmesriigi ametivõimud peavad kooskõlas ELL artikli 4 lõikes 3 sätestatud lojaalse koostöö põhimõttega kandma hoolt selle eest, et nende poolt komisjonile esitatud prognoosid on nii täpsed kui võimalik. Selle kohustuse rikkumise korral on võimalik algatada menetlus vastavalt ELTL artiklile 258. Ent komisjon ei või rajada oma seisukohta prognooside väidetavale siduvale mõjule: Euroopa Kohus on leidnud, et oma määratluse kohaselt on prognoosid ebakindlad. Liikmesriikide esitatud ebaõiged prognoosid ei saa isegi mõjutada riigiabi heaks kiitnud komisjoni otsuse kehtivust.⁴¹

71. Pigem, nagu eespool mainitakse, on komisjoni ülesanne, kui ta uurib abikava, mida rahastatakse selle lahutamatu osa moodustava maksu või lõivu arvelt, võtta selle kava analüüsimisel arvesse rahastamismeetodit. Seejärel võib komisjon oma otsuse resolutiivosas või otsuse lisas kehtestada määruse nr 659/1999 artikli 7 lõike 4 alusel tingimuseks asjaomase abikava rahastamise ülemmäära, eriti kui tal on kahtlusi, et antava abi summa võib kasvada liiga suureks. Sellise tingimuse rikkumise korral oleks ilmselt tegemist uue abiga.

72. Ent komisjon ei ole seda käesoleval juhul teinud. Nagu Prantsuse valitsus sisuliselt väidab, ilma et talle selles osas oleks vastu vaieldud, ei nõudnud komisjon üheski oma lubavas otsuses kolmest maksust saadava maksutulu muutumiste seiret.

73. Kui komisjon teeb oma otsuse, nagu paistab olevat olukord käesolevas asjas, liikmesriigi poolt antud sellise teabe alusel, mis osutub ebaõigeks, siis on komisjoni käsutuses sellise olukorra parandamiseks teatavad tööriistad, nagu näiteks menetluse algatamine määruse nr 659/1999 artikli 9 alusel oma otsuse tühistamiseks. Kui komisjoni hinnangul ei ole asjaomane abikava enam siseturuga kokkusobiv, siis võib ta teise võimalusena soovitada Prantsuse ametivõimudele asjakohaseid meetmeid vastavalt heakskiidetud abikavade pideva kontrolli menetlusele, mis on ette nähtud ELTL artikli 108 lõigetes 1 ja 2 ning määruse nr 659/1999 V peatükis. Maksutulu suurenemist kui sellist ei ole eraldiseisvana võimalik liigitada olemasoleva abi muudatuseks.

74. Ning viimaks ei nõustu ma kaebajate ja komisjoniga selles, et meede kujutab endast olemasoleva abi muudatust ELTL artikli 108 lõike 3 ning määruse nr 659/1999 artikli 1 punkti c tähenduses juba pelgalt siis, kui heakskiidetud abikava eelarve on suurenenud üle 20% (edaspidi „20% reegel“) vastavalt määruse nr 794/2004 artikli 4 lõike 2 punktile a. Et sellist „eelarve suurenemist“ saaks liigitada olemasoleva abi muudatuseks, peab see tulenema riigi sellisest sekkumisest, mida komisjon ei ole heaks kiitnud. Käesolevas asjas on komisjon vaidlusaluse abikava heaks kiitnud ning selle ülesehitust ei ole pärast seda muudetud. Kui nõustuda kaebajate ja komisjoni lähenemisega, siis kaotaks mõiste „riigiabi“ oma sisu, sest see tähendaks, et abi võib tekkida justkui neitsissigimise teel ilma mingilgi kujul riigi

⁴⁰ Kohtuotsus Namur-Les assurances du crédit, punkt 28. Kui mitte arvesse võtta nende sätete muudatust 2009. aasta eelarveseaduse (*Loi des finances*) artikliga 55, mille osas ma nõustun eelotsusetaotluse esitanud kohtuga, et sellega tehtud muudatused on oma loomult pelgalt formaalsed ja halduslikud, ei ole väidetud, et riigi poolt oleks pärast komisjoni 10. juuli 2007. aasta otsust toimunud mõni muu tähtsust omav sekkumine asjaomasesse menetlusse.

⁴¹ Vt kohtuotsus Régie Networks, punktid 79–86, seoses abikava rahastamiseks mõeldud vahendite hilisema suurenemisega.

sekkumiseta. Kui veelgi äärmuslikumaks minna, siis tähendaks see isegi seda, et kui abi nimiväärtus ei muutu, ent selle tegelik väärtus kasvab – näiteks olukorras, kus abi makstakse välja välisväeringus, mis seejärel ümber hinnatakse –, siis võib olla tegemist „olemasoleva abi muudatusega“. Ent sellise muudatuse ning sellest tulenevalt abi olemasolu ei sõltu pelgalt jooksvast majanduskontekstist. Igal juhul on selle määruse eesmärk kehtestada formaalsed praktilised nõuded riigiabist teatamise kohta ning mitte muuta „riigiabi“ kontseпти puudutavaid sisulisi eeskirju.

75. Kohtuotsused, millele komisjon oma seisukoha toetuseks tugineb, ei pane mind oma seisukohta muutma. Komisjon on neid kohtuotsuseid ekslikult tõlgendanud.

76. Kohtuotsuses *Todaro Nunziatina & C*⁴² põhines Euroopa Kohtu järeldus uue abi kohta *nii* abikavale eraldatud eelarve suurenemisel üle 50% vastuolus heakskiitmisotsusega *kui ka* selle abi andmise tingimuste kohaldamisperioodi pikendamisel kahe aasta võrra. Ning kohtuotsuses *Itaalia vs. komisjon*⁴³ oli Itaalia valitsus teatanud komisjonile oma kavatsusest suunata veel 10 miljonit eurot abikava eelarvesse, mille nimetatud institutsioon oli eelnevalt heaks kiitnud (ning mis vastas 100%-le abikavast). Nimetatud valitsus soovis seega positiivselt sekkuda ning pakkuda rohkem võrreldes algselt heakskiidetuga: see kujutas endast ilmselt uut abi. Ent igal juhul ei käsitletud ükski neist otsustest käesolevas asjas Euroopa Kohtu ees olevaid küsimusi, see tähendab kas asjaomane maks on abikava lahutamatu osa või kas olemasoleva abikava rahastamiseks ette nähtud maksutulu märkimisväärne suurenemine muudab seda kava, kui kava ise jääb muutumatuks.

77. Vastavalt ning vaatamata asjaolule, et mul on siin raske tajuda seost kolme maksu ja vaidlusaluse abikava vahel, teen Euroopa Kohtule ettepaneku vastata esimesele eelotsuse küsimusele, et:

- abikava rahastamiseks mõeldud maksutulu suurenemine ei kuulu ELi toimimise lepingu riigiabi eeskirjade kohaldamisalasse, kui sel maksul, ehkki see võib olla sihtotstarbeliselt suunatud asjaomase abikava rahastamiseks, ei ole vahetat mõju välja makstava abi summale. Eelotsusetaotluse esitanud kohtul tuleb kontrollida, kas see on nii põhikohtuasjas;
- ELTL artikli 108 lõiget 3 ja määruse nr 659/1999 artikli 1 punkti c tuleb tõlgendada selliselt, et kui komisjoni poolt heaks kiidetud abikava tingimusi ei muudeta, siis selle abikava rahastamiseks mõeldud ning selle lahutamatuks osaks olevast maksust saadava maksutulu märkimisväärne suurenemine võrreldes abikavast teatamisel esitatud prognoosiga ei kujuta endast asjaomase kava sellist muudatust, millest tuleks teatada ja mille rakendamise hoiduda vastavalt ELTL artikli 108 lõikele 3, kui komisjon ei ole selle abikava heakskiitmisel kehtestanud tingimust, millega oleks piiratud kõnealusest maksust saadava maksutulu võimalikku summat, või igal juhul kui see maksutulu ei ületa sellist piirangut.

C. Teise küsimuse punkt a

78. Oma teise küsimuse punktiga a soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kuidas tuleks esimeses küsimuses kirjeldatud asjaoludel kohaldada määruse nr 794/2004 artiklit 4, eriti arvestades ELTL artikli 108 lõikes 3 liikmesriikidele sätestatud kohustust teatada abikavadest enne nende rakendamist.

79. See küsimus, mis tuleneb esimesest küsimusest, kaotab oma mõtte, kui Euroopa Kohus vastab esimesele eelotsuse küsimusele vastavalt minu ettepanekule. Ent kui Euroopa Kohus ei peaks minuga esimese küsimuse osas nõustuma, oleks minu vastus järgmine.

⁴² Kohtuotsus, 20.5.2010, *Todaro Nunziatina & C*, C-138/09, EU:C:2010:291, punkt 47. Vt ka kohtuotsus, 25.10.2017, komisjon vs. Itaalia, C-467/15 P, EU:C:2017:799, punkt 48, mille kohaselt ei saa maksetähtaja edasilükkamist käsitada olemasoleva abikava algse eelarve suurenemisena määruse nr 794/2004 artikli 4 lõike 1 tähenduses.

⁴³ Kohtumäärus, 22.3.2012, *Itaalia vs. komisjon*, C-200/11 P, ei avaldata, EU:C:2012:165, punktid 28–31.

80. Kui heakskiidetud abikava muudatus seisneb maksutulu märkimisväärses suurenemises võrreldes algselt esitatud prognoosiga, siis on ainus toimiv stsenaarium, nagu komisjon sisuliselt väidab, et teatamiskohustus vastavalt ELTL artikli 108 lõikele 3 tekib kõige hiljemalt siis, kui asjaomane liikmesriik saab või oleks pidanud saama teadlikuks, et asjaomasest maksust saadav maksutulu ei ole üldsegi võrreldav komisjonile teatatud prognoosiga.

81. On muidugi selge, et kui liikmesriigil lubatakse teatamisega oodata kuni hetkeni, mil ta sai või oleks pidanud saama teadlikuks maksutulu märkimisväärses suurenemisest võrreldes komisjonile teatatud prognoosiga, siis ei sobi see kuigi hästi kokku eelneva teatamise mõistega. Lisaksin, et kaebajate pakutud ELTL artikli 108 lõike 3 tõlgendus, mille kohaselt tuleks komisjoni lihtsalt teavitada „piisava aja jooksul“, on ekslik: ELTL artikli 108 lõikes 3 on selgelt sätestatud, et „[a]sjassepuutuv liikmesriik ei tohi rakendada kavatsatud meetmeid enne, kui nimetatud menetluse järgi on tehtud lõplik otsus“. See tähendab, et uut abi, mis võtab uue abimeetme või olemasoleva abi muudatuse kuju, ei tohi rakendada enne, kui komisjon on andnud oma heakskiidu. Selle eristamist, kas „ettepandud meede“ on uus meede või varasema muudatus, ei ole määruse nr 659/1999 artikli 1 punktis c ette nähtud ja on seetõttu kunstlik.⁴⁴

82. Kui teatamise aeg seatakse sõltuvusse liikmesriigi teadmisest, siis lisaks see võrrandisse subjektiivse elemendi ja seda vaatamata asjaolule, et ELTL artikli 107 lõikes 1 on mõiste „riigiabi“ määratletud objektiivselt, lähtudes riigi sekkumise mõjust.⁴⁵ See on selgelt nii seoses küsimusega ajahetkest, mil maksutulu suurenemine muutub „märkimisväärses“.

83. Tegelikult kinnitavad eelmistes punktides esitatud kaalutlused mõtet, et eelneva teatamise kohustus ei ole loogiline, kui tegemist on maksutulu selle teatatud prognoosidega võrreldes märkimisväärses suurenemisega, mille arvelt rahastatakse lubatud abikava. Riskides ennast korrata märgiksin, et seetõttu olen ikkagi seisukohal, et ELTL artikli 108 lõikes 3 sätestatud eelneva teatamise kohustus toetab pigem mõtet, et selline suurenemine ei kujuta endast teatamisele kuuluvat sündmust.

D. Teise küsimuse punktid b ja c

84. Oma teise küsimuse punktidega b ja c soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus teada, kas määruse nr 794/2004 artikli 4 lõike 2 punktis a sätestatud 20% reegli puhul tuleb arvutamisel võtta aluseks üldiselt abikavasse suunatud vahendid või tegelikult abisaajatele antud riigiabi, arvates välja reservi paigutatud summad või riigi kasuks kinni peetud summad (teise küsimuse punkt b). Kui see künnis tuleb arvutada abikavasse suunatud vahendite alusel, siis küsib eelotsusetaotluse esitanud kohus (teise küsimuse punktis c), kas hindamisel tuleb võrrelda komisjoni poolt tema otsuses heaks kiidetud abi maksimaalset summat hiljem erinevatele abimeetmetele eraldatud kogueelarvega või tuleks võrrelda komisjoni otsuses tuvastatud iga abiliigi kohta teatatud ülempiire riigiabi andva asutuse vastava eelarverega.

85. Need küsimused on oma loomult üsnagi tehnilised. Samamoodi nagu teise küsimuse punkti a puhul, näib ka teise küsimuse punktidele b ja c vastamine olevat vajalik ainult siis, kui kolm maksu moodustavad vaidlusaluse abikava lahutamatu osa ning maksutulu märkimisväärses suurenemine kujutab endast heakskiidetud abirežiimi muudatust, mis sellest tulenevalt on aluseks liikmesriigi kohustusele teatada sellest muudatusest komisjonile. Juhuks kui Euroopa Kohus peaks asuma sellisele seisukohale, pakuksin lühidalt järgmisi mõtteid.

⁴⁴ Sellega seoses kannab Euroopa Kohus hoolt, et ELTL artikli 108 lõige 3 ei kaotaks oma tõhusust; vt nt kohtuotsus, 21.10.2003, van Calster jt, C-261/01 ja C-262/01, EU:C:2003:571, punktid 60 ja 63.

⁴⁵ Vt selle kohta kohtuotsus, 22.12.2008, British Aggregates vs. komisjon, C-487/06 P, EU:C:2008:757, punkt 85 ja seal viidatud kohtupraktika.

86. Ehkki *teise küsimuse punktis b* esitatud küsimus puudutab formaalselt määruse nr 794/2004 artikli 4 lõike 2 punktis a sätestatud 20% reegli tõlgendamist, on ka siin jällegi kohane võtta arvesse ELTL artikli 108 lõike 3 kolmandat lauset. Selles sättes nõutakse, et liikmesriigid ei rakendaks ettepanud meetmeid enne, kui ametlikus uurimismenetluses on tehtud lõplik otsus. Kui Euroopa Kohus lähtub oma vastuses eeldusest, et kolm maksu on vaidlusaluse abikava lahutamatu osa, siis peab selle abimeetme rakendamise keeld hõlmama ka mitte ainult kava raames abi tegelikku väljamaksmist abisaajatele, vaid ka sellele eelnevat tegevust kava rahastamiseks kasutatava maksutulu kogumisel. Seega, sedavõrd kui heakskiidetud abikava rahastatakse maksuga, mis on selle kava lahutamatu osa, ei hõlma teatamiskohustus mitte ainult kavast tehtavaid tegelikke abieraldisi, vaid ka selle kava rahastamiseks kasutatavate vahendite hankimist.

87. Muidugi, kui tavaolukorras ei või ettevõtjad tugineda maksude maksmise vältimiseks riigiabi eeskirjadele, on käesolevas asjas tegemist olukorraga, kus kolm maksu on vaidlusaluse abikava lahutamatu osana selle kava rahastamise vahetu alus. Seda arvestades ei toimu konkurentsi moonutamine, mida püütakse riigiabi eeskirjadega ära hoida, mitte ainult vaidlusaluse abikava alusel abi andmise ajal abisaajatele, vaid juba siis, kui vaidlusaluseid makse kogutakse ettevõtjatel, kes on kohustatud neid tasuma, kui need maksud ei jää riigikassasse.⁴⁶ Asjaolu, et abisaajad ei pruugi konkureerida kaebajatega, ei oma selles suhtes tähtsust.⁴⁷ Ainsana tuleb arvesse võtta asjaolu, et maksumaksjat maksustatakse maksuga, mis on ELTL artikli 108 lõiget 3 rikkudes rakendatud meetme lahutamatu osa.⁴⁸

88. Vastavalt tuleb summad, mille CNC on kandnud reservi või mille Prantsuse riik on endale võtnud, arvesse võtta selle arvutamisel, kas määruse nr 794/2004 artikli 4 lõike 2 punktis a sätestatud künnis on ületatud.

89. Viimasena märgin seoses *teise küsimuse punktiga c*, et see küsimus lähtub eeldusest, mille kohaselt määruse nr 794/2004 artikli 4 lõike 2 punktis a kasutatud mõiste „eelarve“ viitab tegelikult antud abile ja mitte kogutud maksutulule. Kui Euroopa Kohus peaks asuma seisukohale, et see on nii, siis küsib eelotsusetaotluse esitanud kohus, kas 20% künnise ületamise arvutamisel tuleb võrrelda komisjoni poolt heakskiidetud abi ülemmäära riigiabi andva asutuse poolt sihtotstarbeliselt kinnitatud abikava üldeelarvega tervikuna või kas tuleks pigem võrrelda komisjoni otsuses loetletud iga abiliigi ülempiire nimetatud asutuse vastava eelarvereaga.

90. Mina vastaksin, et „mõlemad“.

91. Kui komisjon annab loa abikavale, lähtudes liikmesriigi poolt ette pandud abi ülemmääradest, siis on need ette pandud abi ülemmäärad teatise osa, mida tuleb heakskiidu tõlgendamisel arvestada.⁴⁹ Kui teatatud ülemmäärad, mille komisjon on heaks kiitnud, hõlmavad nii (kõrgemat) horisontaalset abi ülemmäära ning mitut (madalamat) vertikaalset abi ülemmäära, siis peab asjaomane liikmesriik tavaliselt järgima kõikide nende ülemmääradega paika pandud piire. Komisjon võib muidugi heakskiidu tingimusena nõuda asjaomaselt liikmesriigilt ülemmäära ületamisel uue teatise esitamist.

92. Minu arvates kehtib see ka 20% reegli suhtes.

93. Kui abikava heaks kiitvas otsuses on kehtestatud konkreetsed abi ülemmäärad, siis ei sõltu küsimus selle kohta, kas on toimunud teatamiskohustuslik eelarve ületamine, mitte ainult heakskiidetud abi üldsumma võrdlemisest riigiabi andva asutuse üldeelarvega. Vastupidine seisukoht ahvatleks liikmesriike nende endi poolt teatatud konkreetsetest abiliikide ülemmääradest mööda minema.

46 Erineva seisukoha kohta vt kohtujuristi ettepanek, Stix-Hackl, kohtuasi Enirisorse, C-34/01–C-38/01, EU:C:2002:643, punkt 172.

47 Vt selle kohta kohtuotsus Régie Networks, punktid 91–93, ja kohtuotsus, 28.7.2011, Mediaset vs. komisjon, C-403/10 P, ei avaldata, EU:C:2011:533, punkt 81.

48 Vt kohtuotsus, 13.1.2005, Streekgewest, C-174/02, EU:C:2005:10, punkt 19.

49 Vt selle kohta kohtumäärus, 22.3.2012, Itaalia vs. komisjon, C-200/11 P, ei avaldata, EU:C:2012:165, punkt 27 ja seal viidatud kohtupraktika.

94. Asjaolu, et konkreetsete (vertikaalsete) ülemmäärade ületamine tähendab tavaliselt väiksemaid abisummasid ning seega madalamat abi osatähtsust võrreldes üldise (horisontaalse) künnise ületamisega, on seotud abikava muudatuse kokkusobivuse hindamisega ning mitte (olemasoleva) abi (muudatuse) olemasoluga.

95. Sellest tulenevalt, kui Euroopa Kohus peaks otsustama teise küsimuse punktile c vastata, siis ma panen vastuseks ette, et määruse nr 794/2004 artikli 4 lõike 2 punkti a tuleb tõlgendada nii, et selles sätestatud 20% künnisele jõudmise hindamisel tuleb komisjoni heakskiitvas otsuses kindlaks määratud üldist abi ülemmäära võrrelda abi andva asutuse poolt kinnitatud abikava eelarvega tervikuna ning komisjoni otsuses loetletud iga abi alamliigi ülemmäära tuleb võrrelda selle asutuse vastava eelarverega.

E. Taotlus piirata kohtuotsuse ajalist mõju

96. Prantsuse valitsus on taotlenud Euroopa Kohtult kohtuotsuse ajalise mõju piiramist, kui Euroopa Kohus peaks leidma, et vaidlusaluse abikava jaoks ette nähtud kolmest maksust saadav maksutulude suurenemine 20% võrra võrreldes komisjoni 10. juuli 2007. aasta otsuses esitatud prognoosidega kujutab endast selle kava olulist muudatust, millest oleks pidanud komisjonile teatama.

97. Kui Euroopa Kohus peaks lähtuma minu pakutud seisukohast, siis kaotab see teema oma asjakohasuse. Avaldan siiski lühidalt oma seisukoha.

98. Euroopa Kohus piirab oma otsuste ajalist mõju vaid erandlikel juhtudel. Selleks et sellist piiramist lubada, peavad olema täidetud kaks peamist tingimust, nimelt huvitatud isikute heauskus ja oluliste häirete oht.⁵⁰

99. Sellega seoses väidab Prantsuse valitsus esiteks, et Prantsuse ametivõimud ei teatanud vaidlusaluse abikava muudatustest, kuna teatamiskohustuse osas valitses suuresti komisjonist lähtuval põhjusel objektiivne ja suur ebakindlus. Teiseks viitab Prantsuse valitsus suurele hulgale heas usus sõlmitud ja oma mõju poolest juba ammendunud õigussuhetele, mille Prantsuse ametivõimud on sõlminud ühelt poolt suure hulga väga eripalgeliste maksumaksjatega ning teiselt poolt vaidlusaluse abikava abisaajatega, millega seoses on ajavahemikul 2006–2011 välja makstud abi summas 2 101 267 000 eurot.

100. Kohtuotsuses Régie Networks⁵¹, mis samuti käsitles Prantsuse abikava kohalikele raadiojaamadele, piiras Euroopa Kohus vaidluse all olnud komisjoni otsuse kehtetuse mõju. Ent Euroopa Kohtu hinnang toetus osaliselt kaalutlustele, mis olid seotud komisjoni ainuõigusega teha riigiabi heakskiitvaid otsuseid, ning Euroopa Kohtu pädevusele selliseid otsuseid kehtetuks tunnistada.

101. Nõustun Prantsuse valitsusega, et põhikohtuasi annab tunnistust tõsisest õiguslikust ebaselgusest selle suhtes, kuidas oleks õige tõlgendada mõistet „olemasoleva abi muudatused“, ning millestki ei saa järeldada, et Prantsuse ametivõimud või abikavast abi saajad oleksid tegutsenud pahas usus, kuivõrd komisjon ei ole varem kõnealust suurenemist kahtluse alla seadnud. Siiski ma ei leia, et see valitsuse taotlus oleks põhjendatud.

102. Muidugi, mis puudutab tõsiste raskuste ohtu, siis on kohtupraktikas välja kujunenud, et eelotsusena tehtud otsusest liikmesriigile tulenevad majanduslikud tagajärjed ei õigusta iseenesest otsuse mõju ajalist piiramist.⁵² Igal juhul ei ole Prantsuse valitsus selgitanud, kuidas kõnealuse abi tagasimaksmisel oleksid rängad tagajärjed.

50 Kohtuotsus, 19.12.2013, Association Vent De Colère! jt, C-262/12, EU:C:2013:851, punktid 39 ja 40 ja seal viidatud kohtupraktika.

51 Kohtuotsus Régie Networks, punktid 118–127.

52 Kohtuotsus, 19.12.2013, Association Vent De Colère! jt, C-262/12, EU:C:2013:851, punkt 42 ja seal viidatud kohtupraktika.

103. Teiseks ei leidnud Euroopa Kohus kohtuotsuses Schulz ja Egbringhoff⁵³, et minevikus kehtivuse kaotanud õigussuhete vaidlustamine pööraks tagantjärele pea peale kogu Saksamaa elektrienergia- ja gaasitarne sektori ning et seega oleks tõendatud raskete tagajärgede ohu esinemine. Järelikult ei ole selline oht ilmne ka käesolevas asjas.

104. Sellistel asjaoludel soovitan jätta rahuldamata taotluse Euroopa Kohtu otsuse ajalise kehtivuse piiramiseks.

IV. Ettepanek

105. Eeltoodud kaalutlustest lähtudes teen Euroopa Kohtule ettepaneku vastata Conseil d'État' (Prantsusmaa kõrgeima halduskohtuna tegutsev riiginõukogu) küsimustele, et:

- abikava rahastamiseks mõeldud maksutulu suurenemine ei kuulu ELi toimimise lepingu riigiabi eeskirjade kohaldamisalasse, kui sel maksul, ehkki see võib olla sihtotstarbeliselt suunatud asjaomase abikava rahastamiseks, ei ole vahetut mõju välja makstava abi summale. Eelotsusetaotluse esitanud kohtul tuleb kontrollida, kas see on nii põhikohtuasjas
- ELTL artikli 108 lõiget 3 ja nõukogu 22. märtsi 1999. aasta määruse nr 659/1999, millega kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad [ELTL] artikli [108] kohaldamiseks, artikli 1 punkti c tuleb tõlgendada selliselt, et kui komisjoni poolt heaks kiidetud abikava tingimusi ei muudeta, siis selle abikava rahastamiseks mõeldud ning selle lahutamatuks osaks olevast maksust saadava maksutulu märkimisväärne suurenemine võrreldes abikavast teatamisel esitatud prognoosiga ei kujuta endast asjaomase kava sellist muudatust, millest tuleks teatada ja mille rakendamisest hoiduda vastavalt ELTL artikli 108 lõikele 3, kui komisjon ei ole selle abikava heakskiitmisel kehtestanud tingimust, millega oleks piiratud kõnealusest maksust saadava maksutulu võimalikku summat, või igal juhul kui see maksutulu ei ületa sellist piirangut.

⁵³ Kohtuotsus, 23.10.2014, C-359/11 ja C-400/11, EU:C:2014:2317, punktid 60–62.